

Doc. PhDr. Pavel Vařeka, Ph.D.

Zemřel profesor Marek Zvelebil (9.1.1952 – 7.7.2011)

Začátkem léta nás zasáhla zpráva o náhlé smrti prof. Marka Zvelebila, držitel čestného doktorátu „doctor honoris causa“ Západočeské univerzity, který mu byl udělen roku 2009 vědeckou radou ZČU na návrh Fakulty filozofické.

Prof. Zvelebil byl světově známým archeologem českého původu, který se svými rodiči emigroval po sovětské okupaci Československa v roce 1968 do Spojených států. Po vysokoškolských studiích v Británii, na univerzitě v Sheffieldu a v Cambridge, se stal jedním s předních specialistů na období mezolitu, na problematiku lovců – sběračů v postglaciální Evropě a jejich přechodu k zemědělství. Prof. Zvelebil realizoval množství terénních archeologických výzkumů, např. ve Finsku, v Irsku, v Anglii nebo ve Skotsku. Z jeho novějších výzkumných projektů můžeme zmínit např. „Osídlení doby kamenné v jihovýchodním Irsku“, „Počátky zemědělství v Evropě“, „Vznik kultury s lineární keramikou – případová studie v biosociální archeologii“, „Komunitní ekologie, zdraví a demografie lovců a sběračů v Evropě“, „Kosmologie, rituální a sociální struktura evropského mezolitu“ nebo „Sociální dějiny mezolitu“. Prof. Zvelebil byl členem celé řady prestižních vědeckých společností a redakčních rad vědeckých časopisů. Od 80. let minulého století přednášel Marek Zvelebil na Univerzitě v Sheffieldu a jako hostující profesor také na jiných univerzitách, především ve Spojených státech. Kromě mezolitu se ve svých kurzech zaměřoval také na problematiku antropologie lovecko – sběračských komunit a na téma etnicity a nacionalismu v archeologii.

Po roce 1989 navázal prof. Zvelebil úzké kontakty s českou archeologií, nejprve s Archeologickým ústavem AV ČR v Praze. S nevšední ochotou přijal roku 2000 pozvání na

nově vzniklou katedru archeologie tehdejší Fakulty humanitních studií Západočeské univerzity v Plzni, kde krátce přednášel jako hostující profesor. Jeho kurz zaměřený na problematiku stravy a kultury v archeologii, v českém prostředí zcela inovativní, mimořádně oslovil tehdejší studenty i akademické pracovníky. Tím byly položeny základy spolupráce archeologických pracovišť na Sheffieldské a Plzeňské univerzitě. Mimořádnou pomoc, která přesahovala běžný rámec povinností koordinátora, poskytoval prof. Zvelebil našim studentům i pedagogům, kteří v rámci mobilit programu ERASMUS zavítali do Sheffieldu. V posledních letech se podílel na výzkumném projektu katedry archeologie zaměřeného na mezolitické osídlení v jižních Čechách na lokalitě Švarcemberk, realizovaný ve spolupráci českých a anglických odborníků.

S Markem Zvelebilem odešel nejen znamenitý archeolog, vědec, ale také skvělý člověk velkého srdce.

Pavel Vařeka